

értelmében pl. értekezletre hívták össze a főbb hálózatok szervezési és technikai vezetőit, hogy megtárgyalják a hálózati számítógépek közötti kommunikáció speciális követelményeit.

A program terveinek intézeti, szervezeti és egyéni részfeladatokra való lebontása az elkövetkezendő hónapok feladata lesz.

The bibliographic service development program of the Council on Library Resources = Library of Congress Information Bulletin, 38. köt. 14. sz. 1979. p. 132-134./

(Novák István)

Szelektív információterjesztés eredményességének vizsgálata a wroclawi Műegyetemen

A wroclawi Műegyetemen felmérték, hogy milyen mértékben elégti ki az INSPEC adatbázison kifejlesztett szelektív információterjesztésük a felhasználók igényeit. Ennek menete a következő volt: a felhasználók a profiljuk szerinti outputokat egy alkalommal két példányban kapták meg. Az egyik példányon értékelték az egyes tételek alkalmassági fokát (3 – releváns dokumentum, 2 – az érdeklődés határterületére eső dokumentum, 1 – a felhasználó szempontjából érdektelen dokumentum), az értékeléssel kiegészített példányt visszaküldték a központnak (a Műegyetem Központi Könyvtára és Információs Központjának), majd ott elemezték az értékeléseket, s ha kellett, új profilokat szerkesztettek az egyes felhasználók számára.

A tapasztalatok azt mutatták, hogy a szolgáltatás eredményességében meglehetősen nagy eltérések voltak. Ezek az adatbázisra, a felhasználó beosztásának jellegére, munkahelyére, a rendszertől való földrajzi távolságára és a rendszer használatába való bekapcsolódás időpontjára vezethetők vissza. (Meg kell jegyezni, hogy ugyanezek az összefüggések a Műegyetem egyéb adatbázisaira is érvényesek.)

Egy-egy felmérés a fent felsorolt összefüggések mindegyikét nem veheti figyelembe. Ezért célszerű azt az összefüggést a felmérés tárgyává tenni, amelyik a legmeghatározóbbnak tűnik. Az INSPEC alapján folyó szolgáltatás felmérői konkrétan azt derítették fel, hogy miként hat a szolgáltatásba való bekapcsolódás időpontja a találatok arányának alakulására. Ennek során – az 1974 negyedik negyedére és 1976 vége közötti időszakra nézve – a használói válaszok feldolgozásával kiszámították a súlyozott találati együtthatót, valamint a 3, 2, 1 osztályzatoknak megfelelő százalékos találati együtthatókat. A következőképpen:

1. A súlyozott találati együttható – W

$$W = \frac{\sum_{i=1}^n w_i}{n}$$

$$w_i = \frac{3a_i + 2b_i + 1c_i}{a_i + b_i + c_i}$$

ahol:

- w_i – az i -edik output-jegyzék súlyozott találati együtthatója,
 n – a vizsgálatba bevont jegyzékek száma,
 a_i – az i -edik jegyzékben 3-sal értékelt válaszok száma,
 b_i – az i -edik jegyzékben 2-sel értékelt válaszok száma,
 c_i – az i -edik jegyzékben 1-sel értékelt válaszok száma.

2. A százalékos találati együtthatók – T_3 , T_2 , T_1

$$T_3 = \frac{\sum_{i=1}^n (t_3)_i}{n}$$

$$t_3 = \frac{a_i}{a_i + b_i + c_i} \cdot 100\%$$

ahol:

- t_{3i} – az i -edik output-jegyzék százalékos találati együtthatója.

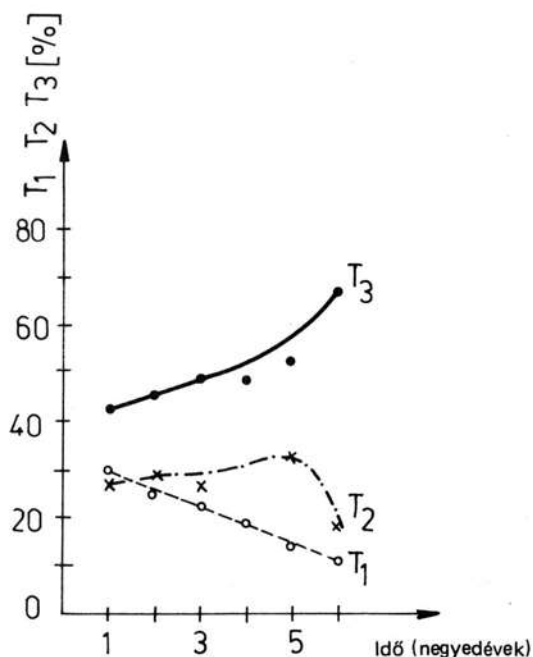
A T_2 és a T_1 a T_3 -mal analóg módon fejezhető ki a megfelelő indexek használatával.

Mivel a szolgáltatást használók és a keresések száma egyaránt igen magas volt (984 használó és 650 ezer keresés), a számításokat előbb egy 20 használóból és 119 output-listából álló mintasokaságon, majd egy bővebb reprezentáción (45 használó és 614 output-lista) végezték el 6 egymást követő negyedévre vonatkozóan.

A szűkebb és a bővebb reprezentációval végzett számítások eredményei igen közel álltak egymáshoz. Az alábbiakban a bővebb reprezentációval számított eredményeket mutatjuk be.

Az 1. ábrán a százalékos találati együtthatók időben való alakulását láthatjuk.

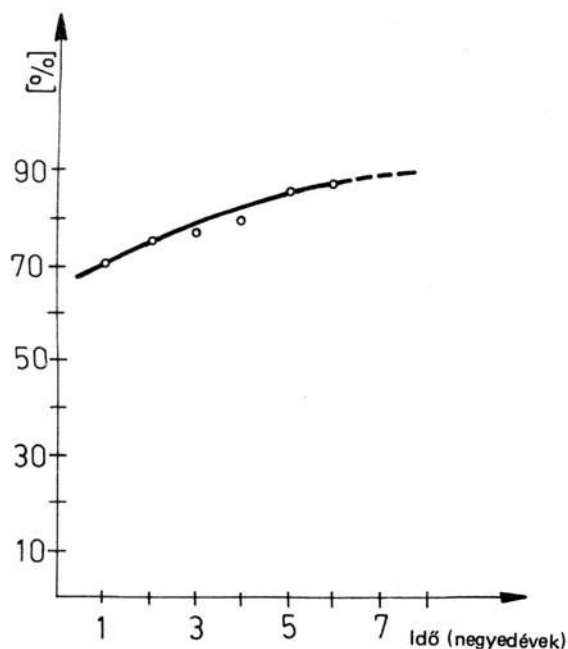
Világosan kitűnik belőle a T_3 folyamatos növekedése, illetve a T_1 csökkenése. A T_2 huzamosabb ideig változatlan, de az ötödik negyedév végén határozottan csökken

1. ábra A százalékos találati együtthatók alakulása

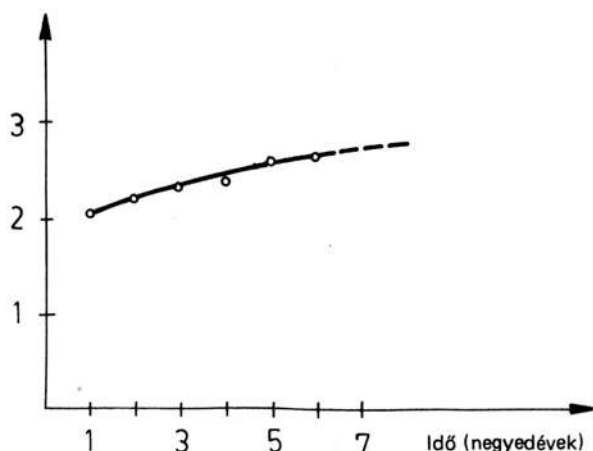
az értéke. A helyzet ilyen alakulása a rendszer és a használók közötti kapcsolat intenzív voltának köszönhető. Egyébként az együtthatók itt számított értéke megfelel a más vizsgálatokban számított értékeknek, azaz 50–70%-os találatarányoknak.

Ha a T_3 és a T_2 alakulását együtt számítjuk, ugyancsak szemléletesen emelkedő görbét kapunk, mint ahogy azt a 2. ábra mutatja.

2. ábra A T_3 és a T_2 együttes alakulása

Ugyanezt a növekvő találatarányt szemlélteti a súlyozott találati együttható alakulása is, amelyet a 3. ábra mutat be.

3. ábra A súlyozott találati együttható alakulása

A vizsgálat azon kívül, hogy megnyugtató eredményeket hozott a szolgáltatás eredményes, érdemi működtetését illetően, a statisztikai módszerek e célokra való alkalmasságát is bizonyította. Minden hasonló szolgáltatásnak érdeke, hogy időnként megvizsgálja saját hatékonyságát.

/GLADYSIEWICZ, H. – SZARSKI, H.: Kształtowanie sie wspólnych katalogów trafności wyszukiwań w systemie SDI na przykładzie bazy danych INSPEC. = Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 23. köt. 3. sz. 1978. p. 18–22./

(Futala Tibor)

Tezauruszok és tárgyszójegyzékek clearinghouse-a Angliában

Az Angol Szakkönyvtárak és Információs Irodák (Association of Special Libraries and Information Bureaux, Aslib) Könyvtára gyűjti és kölcsönzi az információs munkában használható angol nyelvű tezauruszokat, tárgyszójegyzékeket és osztályozási táblázatokat. Az 1979-ben kiadott BS5723 sz. angol szabvány a Könyvtárnak ezt a tevékenységét az Egyesült Királyságban készült tezauruszok stb. vonatkozásában clearinghouse szintre emelte.

Ennek keretében ajánlja, hogy indexelési célokra készülő összeállítások megkezdése előtt az érdekeltek ellenőrizzék az Aslib Könyvtárban található hasonló